

Planlegger tur til de fantastiske Jesus-mosaikkene på Sicilia

Av Jostein Andreassen

Publisert 04.06.2017

Med turen til Spania i friskt minne, der vi fikk se Hodekledet sammen med 22 andre, dro vi, Oddvar Søvik og Jostein Andreassen, i begynnelsen av mai til Sicilia. Vi skulle ”gå opp løypa” for en ny reise neste år. Denne gang med hovedhensikt å se de enestående mosaikkbildene av Jesus i Normannernes kirker på nordkysten. Men Sicilia har så mye mer å by på! Det skulle vel kanskje jeg vite, som kort tid etter russetiden for 50 år siden hiket gjennom Europa nettopp til Sicilia for å se det jeg hadde lest om i historietimene for lektor Fritz Holmen på Katedralskolen i Kristiansand. Opplevelsene sitter i meg ennå, ja visst, men siden har jeg vært der tre ganger til!

Reiser ikke våre landsmenn til Sicilia? Jo da, det er flott på Tyrkia-kysten, de greske øyer, Mallorca og Kanariøyene! Men hva med den største øya i Middelhavet? Er dette virkelig en ”uoppgadet” juvel?

Vi dro sammen med en invitert representant for Plussreiser, Norges største reiseselskap i kristen regi, Steinar Kristiansen. Han hadde fått beskjed om å leie inn en sprek bil med GPS og stod på flyplassen og ventet oss. Dette var i Catania, den største byen på østkysten, der hovedflyplassen for Sicilia, Aeroporto di Catania-Fontanarossa, befinner seg. Heldigvis, vi fikk våre koffertene og fant Steinar. Det var 1. mai og klokka var 16.

1. Catania, der hovedflyplassen for Sicilia, Aeroporto di Catania-Fontanarossa, befinner seg.

2. Siracusa, en av de aller mektigste byene i Magna Graecia ("Storhellas") i Oldtiden. Oppfinneren Arkimedes var herfra. Filosofen Platon besøkte byen, politikerne m.m. Cicero likeså, magistraten Verres plyndret den, kunstneren Caravaggio var der og malte. Domkirken, som egentlig er byens gamle berømte Athene-tempel, er noe ombygget, men 24 av de opprinnelige 36 søylene står. Dens offisielle navn er ikke mindre enn Santa Maria del Piliero or delle Colonne. Tenk,

en kirke som er 500 år eldre enn kristendommen! Den har mange Santa Lucia-minner: Hun var derfra og ble martyrt i 304. Hennes statue i sølv bæres rundt om i byen hver 13. desember og en gang i mai. Utenfor kirken er statuer av Peter (som grunnla menigheten) og Paulus (som besøkte den på vei til Roma, Ap.Gj. 28,12). Oppe på veggene i koret står det så rørende med store bokstaver på latin:

”Menigheten I Siracusa er den første datter til den guddommelige Peter, og den første som ble innviet til Kristus etter Antiokia” (jf. Ap.Gj. 11,19ff.).

Aeschylus lot sitt berømte skuespill ”Perserne” få sin uroppførelse i år 476 f. Kr. i amfiteateret. Det er et av de store i den gamle greske verden, 138 m i diameter og 59 rader, med plass til 15 000 tilskuere. Nær ved er det største alteret fra Oldtiden, 198 x 23m, opprinnelig 15 m høyt, hvor det kunne ofres 450 okser på en dag (er det rart at Paulus måtte veilede de første kristne om det var rett å spise offerkjøtt, jf. 1. Kor., kap. 8 og 10).

Her er også Dionysus’ øre, en enorm uthogd grotte med en fantastisk akustikk.

Ytterst i byen, som har 125 000 innbyggere, er øya Ortigia, forbundet med små broer, et morsomt og spennende sted å bo og promenere. Siracusa er en spennende by!

3. Villa Romana del Casale, en jaktvilla for en søkkrik romer på 300-tallet. Ved utgravningen viste det seg at golvene var dekket med de utroligste jaktscener, trolig laget av nordafrikanske mosaikkleggere. Det er over 4 000 kvm. med mosaikker, og om en regner 36 000 brikker pr. kvm, er der lagt ned ca. 120 millioner små brikker i alle regnbuens farger. Liker du slikt, gå også til Hadrians villa i Tivoli ved Roma og Diocletians palass i Split.

4. Agrigento. Dette er en liten by helt på sørkysten av øya, men veldig mektig i Oldtiden. Særlig er den kjent for Tempeldalen, som ikke er en dal, men en lang rekke med gamle templer, enestående, hvorav Concordia-tempelet (tempel for Enighetens gudinne), er det nest best bevarte greske tempelet overhode, bare overgått av Hephaisteion-tempelet ved Forum i Athen. Meget spennende.

5. Erice. Ved kystbyen Trapani kan du ta en svevebane opp til den lille byen Erice, 750 m rett opp, og så vandre inn i en by der du kan føle at du har returnert til 1300-tallet.

6. Palermo (700 000 innbyggere) med Monreale. Her er der veldig mye å se, men vi nøyde oss med to kirker denne gang: Den ene var Katedralen i Monreale, 8 km sør for Palermo. Her er ca. 6 500 kvm dekket med mosaikker med motiv fra Bibelen. Makeløst! I korbuen troner Jesus, 6 m høy.

Capella Palatina i Normannerpalasset inne i byen, er det samme i en kompakt utgave, aldri så jeg noe så gjennomført vakkert.

7. Cefalu. En liten by kloss i havet midt på nordkysten av Sicilia. Kirken fra 1100-tallet (Normannertiden) under klippen La Rocca (ca. 300m) ruver i bebyggelsen.

Mosaikken i korbuen fra 1148 framstiller Jesus som Universets herre (Pantokrator) og regnes som den vakreste som fins av alle Jesus-kunstverk.

8. Vulcano. Dette er den nærmeste av De eoliske øyer nord for Sicilia, alle vulkanske. Her er en liten landsby, svovellukt og kratere som kunne bestiges. Et sted utenom det vanlige. Hydrofoil en time ut fra halvøya ved den lille byen Milazzo. Der går også båt fra Cefalu.

9. Taormina. Et nydelige sted, der alle kunstnere og filmstjerner drar, et par hundre meter oppe i åsen omtrent midt på østkysten av Sicilia. Fra det gamle gresk/romerske teateret og fra enden av hovedgata, ved kirken kan en få en nydelig utsikt mot den snødekte, rykende vulkanen Etna.

10. Etna. En meget aktiv vulkan, ca. 3300 moh. og som dekker et område på 1190 kvkm, omtrent 10 ganger så stor som Søgne. Vi bilte opp til 2000 m, tok så en dyr svevebane opp til 2500 og gikk et stykke videre opp. Da var det stengt pga. utbrudd.

(Se endelig på kartet og tilhørende opplysninger, der står det mer om hvert sted som vi har tenkt å besøke på turen 2018. Stedene er understreket, så du kan se hvor de befinner seg. Detaljer om turen kommer etter hvert i Plussreisens katalog.)

Så bar det rett sørover noen få mil, til Siracusa, og vi slo oss ned i et "Bed- and Breakfast" sentralt i byen, nemlig på Ortigia. Dette var midt i smørøyet og bare 150 meter fra Domkirken. 1. mai var tydeligvis en fridag. Halve byen var på beina i kveldinga og promenerte nettopp i Ortigia. Det var ikke lett å komme fram, for alle gatene var som om de var gågater, og sicilianerne er tydeligvis ikke redde for biler.

Siracusa

I Oldtiden var Siracusa en av de aller mektigste byene i Magna Graecia ("Storhellas"). Den lærde oppfinneren Arkimedes var herfra. Santa Lucia likedan. Filosofen Platon besøkte byen, Cicero, en kjent og mangfoldig romer, likeså. Magistraten (øvrighetspersonen) Verres plyndret den, og mye senere ankom kunstneren Caravaggio. For å tjene noen penger, malte han i 1608 *Seppellimento di Santa Lucia* (Santa Lucias begravelse), som nå er albertavle i kirken Santa Maria alla Badia. Det er hele 408 x 300 cm stort og skildrer på kunstnerens vis den groteske virkelighet. Dessverre var vi der på et tidspunkt da kirken var stengt. Men neste gang!?

Domkirken, som egentlig er byens gamle berømte Athene-tempel og hvis skjønnhet ifølge Cicero var synlig langt til havs, har hele 24 av de opprinnelige 36 søylene. Dens offisielle navn er ikke mindre enn *Santa Maria del Piliero or delle Colonne*. Tenk, å være i en kirke der selve bygningen er 500 år eldre enn selve kristendommen! Den har dessuten mange Santa Lucia-minner: Hun ble martyrt i 304. Vi kjenner jo historien. En svær sølvfigur av henne bæres rundt i byen hver 13. desember og en gang i mai. Utenfor kirken er det statuer med talende latinske innskrifter av Peter (som grunnla menigheten) og Paulus (som besøkte den på vei til Roma, Ap.gj. 28,12). Oppe på veggene i koret står det så rørende med store bokstaver, også på latin: "Menigheten i Siracusa er den første datter til den guddommelige Peter, og den første som ble innviet til Kristus etter Antiokia" (jf. Ap.Gj. 11,19ff.). Nå var ikke Peter av det guddommelige slaget, men likevel ..

Steinar Kristiansen og Oddvar Søvik, noe alvorsfylte for anledningen, i Domkirken i Siracusa, ved en av Santa Lucia-statuen. Legg merke til søyle fra det gamle tempelet i bakgrunnen

Teateret

Den store greske tragediedikteren Aeschylus lot sitt berømte skuespill "Perserne" få sin uroppførelse i år 476 f. Kr. i amfiteateret. Det er et av de store i Magna Graecia, Stor-Hellas, hele 138 m i diameter og 59 rader hogd ut av fjellet, med plass til over 15 000 tilskuere. Det er i bruk den dag i dag. Da vi var der, forberedte byen et større skuespill. Nær ved er det aller

største Zevs-alteret fra Oldtiden, 198 x 23 m, opprinnelig 15 m høyt, hvor det kunne ofres 450 okser på en dag (er det rart at Paulus måtte veilede de første kristne om det var rett å spise offerkjøtt eller ikke, jf. 1. Kor., kap. 8 og 10).

Jostein Andreassen sitter på fundamentene til det gamle tempelet i Siracusa, nå basis for Domkirken

*Her er også **Dionysus' øre**, en enorm grotte hogd ut av atheneske krigsfanger; mer akustikk for en inngangsbillett får du ikke noe sted (bildet)*

Ytterst i byen, som nå har 125 000 innbyggere, er nevnte **Ortigia**, egentlig en øy forbundet med små broer, et morsomt sted for både fastboende og turister. Sannelig, Siracusa er en spennende by!

Villa Romana del Casale, en jaktvilla for en søkkrik romer på 300-tallet, ligger omtrent midt på Sicilia. Trolig var eieren keiser Maximianus Herculius som var en av de fire i det såkalte Tetrarkiet. Han styrte Italia i perioden 293-305, se figuren av de fire som Venezia røvet fra

Konstantinopel i 1204 på Wikipedia: "Tetrarkiet". Ved utgravningen viste det seg at golvene var dekket med de utroligste jaktscener, trolig laget av fagfolk fra Libya. Det er over 4 000 kvm. med mosaikker, og om en regner 36 000 brikker pr. kvm, er der lagt ned ca. 120 millioner små brikker i alle regnbuens farger. Liker du slikt, gå også til Hadrians villa i Tivoli ved Roma og Diocletians palass i Split, men Villa Romana er regnet for å være verdens mest imponerende

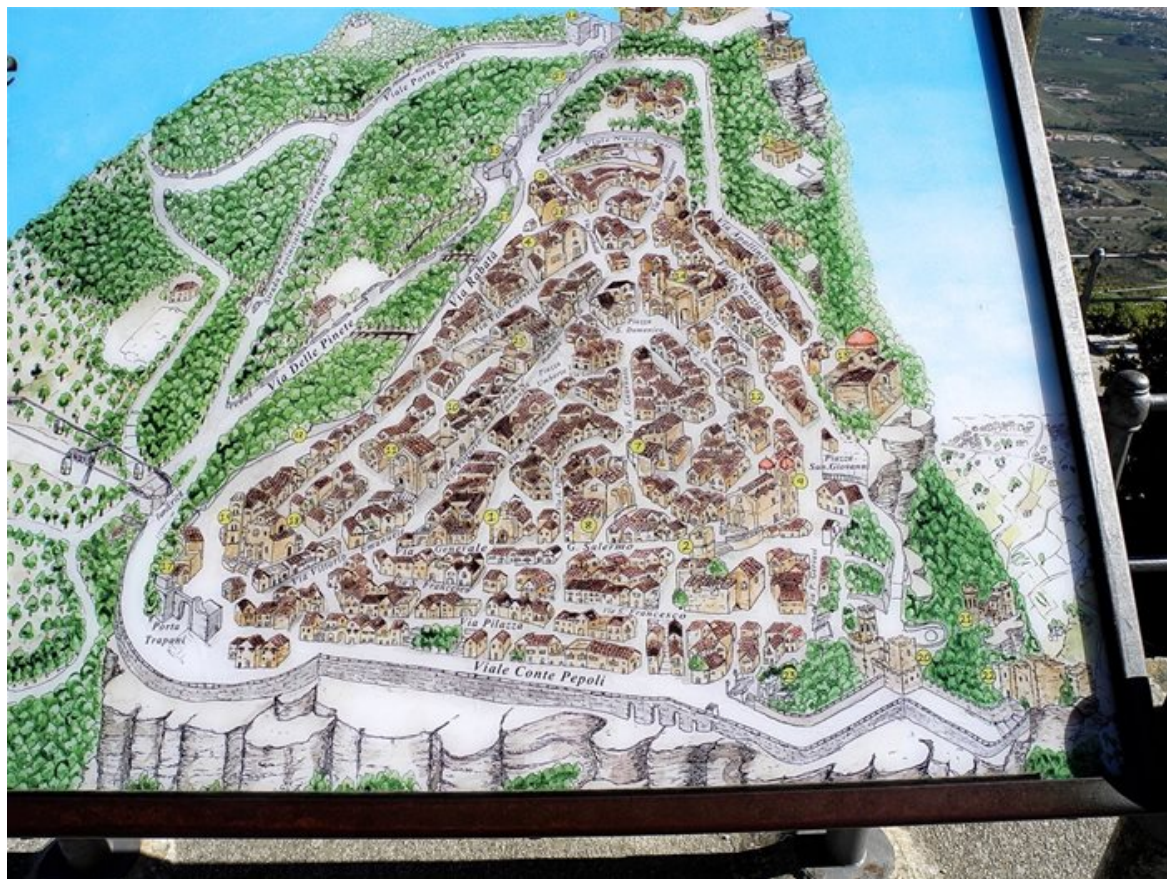
Fra mosaikken i Villa Romana

Agrigento. Dette er en liten by helt på sørkysten av øya, men var veldig mektig i Oldtiden. Særlig er den kjent for Tempeldalen, som egentlig ikke er en dal, men en lang rekke med gamle templer, enestående, hvorav Concordia-tempelet (tempel for Enighetens gudinne), er det nest best bevarte greske tempelet overhodet, bare overgått av Hephaisteion-tempelet ved Forum i Athen. Meget spennende! Bygningen fungerte som en kristen kirke fra ca. 600-1800.

Concordia-tempelet i Agrigento, verdens nest best bevarte greske tempel

Erice. Ved kystbyen Trapani lengst vest på Sicilia kan du ta en svevebane opp til den lille byen Erice, 750 m rett opp, og så vandre inn i en by der du føler at du har returnert til 1300-tallet.

Erice, den lille byen som ligger på en topp 750 m oppe på et fjell som stiger rett opp fra havet, om mulig bedre enn de flotteste middelalderbyene i tyske Bayern

Palermo (700 000 innbyggere) med **Monreale**, en bydel (egentlig en selvstendig kommune) på en høyde i sør. Her i hovedstaden på Sicilia er der veldig mye å se, men vi nøyde oss med to kirker denne gang: Den ene var Katedralen i Monreale, 8 km sør for selve byen. Her er ca. 6 500 kvm dekket med mosaikker med motiv fra Bibelen. Makeløst! I korbuen troner Jesus, 6 m høy. Finn tre kirker av de aller vakreste, jeg tviler på at noen kommer opp mot denne!

Katedralen i Monreale

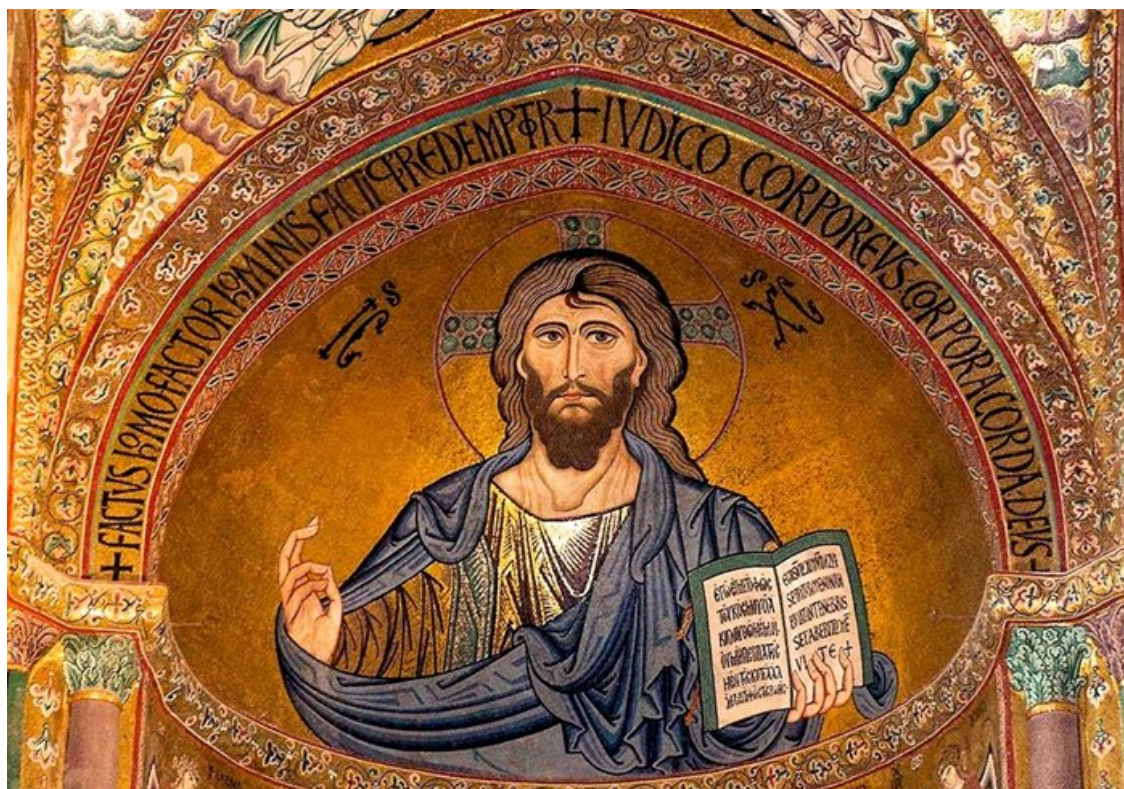
Capella Palatina i Normannerpalasset inne i byen, er det samme i en kompakt utgave, aldri så jeg noe så vakkert. ([Se menighetsbladet for Halden nr 4/1016 der Jostein Andreassen har en artikkel om dette på side 6!](#))

Byggherrene er normannerkongene Vilhelm og Roger II, som skapte en idealstat på 1100-tallet der muslimer, jøder og kristne samarbeidet. Sistnevnte ble dermed den rikeste kongen i Europa og samlet datidens fremste vitenskapsmenn ved sitt hoff. Dette var utrolig nok utflyttere fra Normandie, og Roger var Gange-Rolf fra Vigra ved Ålesund sitt oldebarn! Våren 1110 hadde den 17 år gamle Roger besøk av den 20 år gamle norske kongen Sigurd Jorsalfare på dennes vei til Jerusalem ("Jorsalaborg"). Ifølge Snorre ble den norske kongen med sine 6000 mann tatt meget vel imot i et gjestebud som varte i sju dager. Først om sommeren reiste Sigurd videre mot øst over "Jorsalahavet" (Middelhavet). (*Magnussønnenes saga*, kap. 8 som handler om Sigurd Jorsalfare på "Sikiløy" (Sicilia) hos kong "Rodrik" (Roger).

Capella Palatina, kong Rogers private kapell i Palermo, må være det vakreste som eksisterer

Cefalu. En liten by kloss i havet midt på nordkysten av Sicilia. Kirken fra 1100-tallet (Normannertiden) under klippen La Rocca (ca. 300 m) ruver over bebyggelsen. Mosaikken i korbuen fra 1148 framstiller Jesus som Universets herre (Pantokrator) og regnes som den flotteste av alle Jesus-kunstverk.

Nærbilde av mosaikken i Cefalu-katedralen, der Jesus troner som Pantokrator, Universets hersker. I boken han holder i hånden, står det på gresk og latin: "Jeg er verdens lys, den som følger meg, skal ikke vandre i mørke, men eie livets lys" (Johs 8,12). Med høyre hånd signaliserer han hvem han er: To fingre: Gud og menneske. Tre fingre: Del av treenigheten, Gud Fader, Jesus og den hellige ånd. IC XC [J S CHI S] ved sidene betyr: Jesus Kristus. Denne mosaikken i apsisen (korbuen) i katedralen er ca. 6 meter høy. Som sagt, den regnes som det aller vakreste Jesus-bildet som finnes. Det er laget av mosaikkleggere fra Konstantinopel på 1100-tallet (ferdig 1148). Da de ankom, hadde de med seg en "modell" for hvordan de skulle framstille Frelseren. På den tiden var Likkledet i Konstantinopel (inntil 1204). Bildet er svært likt mannen i Likkledet. Amerikaneren Alan Whanger, som oppfant overleggingsteknikken for å sammenlikne ørsmå detaljer i forskjellige objekter, fant over 70 likhetspunkter mellom dette og det aller eldste ikonet (i Santa Katarina-klosteret i Sinai og som framstiller Jesus Pantokrator fra år 545).

Ikonet i Sinai må nødvendigvis være malt direkte av fra Likkledet, dvs. kunstneren må ha hatt ansiktet på mannen i Likkledet direkte foran seg. Det er det over 250 ørsmå likhetspunkter mellom dem, så noe annen mulighet finnes ikke. Men altså over 70 mellom ansiktet på bildet og ikonet i Sinai. I en norsk rettssal ville 50-60 være nok som fullgodt bevis for å anse dem som identiske.

Over står det på latin: "Gud, som har skapt mennesket, er Skaperen av menneskene han har skapt, og som guddommelig og menneskelig Frelser dømmer jeg kropp og sjel."

Utsikt fra terrassen på hotellet vi valgte i Cefalu, en hyggelig liten småby på nordkysten av Sicilia

Vulcano. Dette er den nærmeste av De eoliske øyer nord for Sicilia, alle vulkanske. Her er en liten landsby, svovellukt på havnen og mindre kraterer som kunne bestiges. Et sted utenom det vanlige. Hydrofoil en time ut fra halvøya ved den lille byen Milazzo. Der går også båt fra Cefalu.

Svovelpredikanter (?) på vulkanøya Vulcano på nordkysten, der det også var et utendørs gytjebad, omtrent som ved Dødehavet. (De gule feltene er nettopp svovel)

Taormina. Et nydelig sted, der alle kunstnere og filmstjerner drar, et par hundre meter oppe i åsen omtrent midt på østkysten av Sicilia. Fra det gamle gresk/romerske teateret og fra enden av hovedgata, ved kirken, kan du få den nydeligste utsikt mot den snødekte, rykende vulkanen Etna.

Oddvar Søvik tester vannet i bassenget på hotellet vi valgte i Giardini-Naxos, på østkysten.

Etna. En meget aktiv vulkan, ca. 3300 moh. og som dekker et område på 1190 kvkm, omtrent 10 ganger så stor som min hjembygd Søgne. Vi bilte opp til 2000 m, tok så en dyr svevebane opp til 2500 og gikk et stykke videre opp. Da var det stengt pga. utbrudd. Så var det hjem. Den siste natta bodde vi på et hotell i Giardini-Naxos, der de første grekerne kom som koloniserte Sicilia. Det var midt på 700-tallet f.Kr. Det var dette hotellet og et vi så på i Cefalu som ble valgt til oppholdssted for turen 2018, og bare vent til du ser dem og beliggenheten, så skjønner du nok hvorfor det!

Krater på 2000 meters høyde på Etna

Med denne spreke bilen kjørte vi 250 mil på fargerike, vakre, uforglemmelige Sicilia, som har så mange skjulte skatter!

Sicilia var en blomstrende hage i begynnelsen av mai. Nydelig landskap. Noen steder kjørte vi formelig i en portal av ville blomster. Fantastisk!